

P. J. Piebenga vijftig jaar arts. Op 16 november a.s. gedenkt collega PIEBE JAN PIEBENGA, geboren op 11 juli 1897 te Tzummarum, het feit dat hij 50 jaar geleden te Groningen tot arts werd bevorderd. Er is alle aanleiding, in dit Tijdschrift aandacht te schenken aan dit gouden jubileum. Dat PIEBENGA, na de h.b.s. te Leeuwarden te hebben doorlopen, in Groningen geneeskunde ging studeren, zal wel mede gelegen hebben aan het feit dat zijn vader huisarts was. De liefde voor de geneeskunst, hem kennelijk in optimale dosering met de paplepel ingegoten, heeft hem zijn gehele verdere leven niet meer verlaten. Zijn toewijding, goede verstand en ijver deden zijn studie, waarin ook nog een assistentschap bij de bacteriologie en hygiëne viel, vlot verlopen. Een ieder echter, die zou denken dat hij een droge, vossende en afgemeten student was, vergist zich. Nog op zijn 75e verjaardag droegen studievrienden tal van anekdotes aan uit een vrolijke tijd. Een levenskunstenaar is hij tot op de huidige dag gebleven.

Na specialisatie in de psychiatrie en neurologie bij Prof. WIERSMA werd hij achtereenvolgens geneesheer in het gesticht „Coudewater” te Rosmalen, geneesheer-directeur (benoemd op 29-jarige leeftijd!) van het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te Franeker en geneesheer-directeur van de Psychiatrische Inrichting „Brinkgreven” en het „St. Elisabeths Gasthuis” te Deventer.

Kon hij in Franeker met grote werkkracht en deskundigheid een aantal modernisering en stand brengen (o.a. invoering van de actievere therapie, nazorg), in Deventer kwam de mens PIEBENGA op een breed gebied van de geneeskundige professie tot volle ontplooiing. Sociale bewogenheid, strijd voor de verdrukten en bevordering van velerlei soort dienstverlening deden hem vooraan staan in het verzet (voorzitter en groepsvertrouwensman van Medisch Contact), deden hem voorzitter en later erelid worden van de Provinciale Overijsselse Vereniging „Het Groene Kruis”, de opleiding van wijkverpleegsters ter hand nemen en voorzitter en erelid (1947) zijn van de Afdeling Deventer en Omstreken van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst. Ook landelijk ontplooipte hij een toenevende activiteit. De prille jaren van de Nederlandse Vereniging van Gestichtsartsen heeft hij als penningmeester helpen dragen, later tweemaal gevolgd door een voorzitterschap.

In de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie en Neurologie zien wij hem reeds in 1932 als bestuurslid, en van 1942 af met voorbeeldige nauwgezetheid de

geldzaken beheren, eindigende met een erelidmaatschap, enkele jaren geleden.

De gelijkwaardige positie van geneesheren-directeur van psychiatrische inrichtingen en algemene ziekenhuizen vond in hem een nimmer aflatende voorvechter in de Geneeskundige Vereniging tot bevordering van het Ziekenhuiswezen, waarvan hij in 1967 erelid werd na 15 jaar bestuurslid en penningmeester te zijn geweest.

Van communicatie- en relatiestoornissen heeft PIEBENGA nimmer last gehad; open, eerlijk en plezierig als hij iedereen tegemoet trad. Niettemin fascineerde zijn diepe ernst als het om zakelijke beslissingen ging. Maar de humor verliet hem slechts zelden en vooral over zijn inrichtingstijd kan nu nog de 75-jarige geestig en smeug vertellen.

Op 1 augustus 1952 treedt PIEBENGA aan als Inspecteur van het „Staatstoezicht op Krankzinnigen en Krankzinnigengestichten”, later (1957) gewijzigd in „Geneeskundige Inspectie voor de Geestelijke Volksgezondheid” — met o.a. een enorme uitbreiding op het gebied van de extramurale zorg — en vervolgens (1961) gebracht onder het Staatstoezicht op de Volksgezondheid. Twee jaar was hij inspecteur, acht jaar hoofdinspecteur. Onder zijn hoofdinspecteurschap ontstond een stimulerende invloed (o.a. via de subsidie-voorwaarden) op de ontwikkeling van Medisch-opvoedkundige Bureaus, Sociaal-medische Consultatie-bureaus voor Alcoholisme en Sociaal-psychiatrische Diensten. Met het Ministerie van Justitie werd een zeer nauwe samenwerking tot stand gebracht. Uitbreiding van activiteiten en verbetering van de kwaliteit der voorzieningen kwamen allerwegen tot stand.

Wat betreft de zwakzinnigenzorg mag herhaald worden wat bij zijn afscheid in 1962 werd gezegd, dat onder zijn bijna 9-jarig hoofdinspecteurschap hierin een grotere ontwikkeling heeft plaatsgevonden dan in de voorafgaande decennia. De grote belangstelling van PIEBENGA voor dit vakgebied stimuleerde tot het tot stand komen van nieuwe voorzieningen, tot vernieuwing van de opleiding van verplegenden (de „Z”-opleiding) en tot coördinatie van bestuurlijke activiteiten in een „overlegorgaan” van besturen van zwakzinnigeninrichtingen, in 1970 geformaliseerd als adviescommissie zwakzinnigeninrichtingen van de Sectie Psychiatrische Inrichtingen van de Nationale Ziekenhuisraad.

De inspecterende taak boog om naar een adviserende taak. Daarbij werden moeilijkheden en problemen PIEBENGA en zijn inspecteurs niet bespaard. Het valt op hoe hij — in wezen een administratief ambtenaar — door zijn beminlijke karaktereigenschappen, zijn warme belangstelling voor iedereen, zijn rechtchapheid en zijn grote voorkeur voor goede persoonlijke verhoudingen het meeste weet te bereiken, niet zelden ook met de hulp van een gevuld glaasje en een kwinkslag. Daarnaast vindt deze oersterke Fries dan nog tijd voor allerlei niet-ambtelijke activiteiten zoals het lidmaatschap van de Raad van Bestuur van de Stichting Antonia Wilhelmina Fonds en verwaarloost hij zijn

tallose vrienden en bekenden in binnen- en buitenland (tal van buitenlandse gasten zijn in zijn huis aan de Waalsdorperweg 30 ontvangen), noch zijn warme familiebanden allerminst.

Door zijn benoeming tot Officier in de Orde van Oranje Nassau (1952) en tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw (1962) werd hij voor zijn grote verdiensten tweemaal koninklijk onderscheiden.

Niemand heeft ooit precies geweten wanneer en hoe lang PIEBENGA sliep; maar het moet kort geweest zijn. Want ook voor een aantal liefhebberijen vond hij nog tijd: de voorbeeldige verzorging van zijn tuin, het lezen van boeken, het verzamelen van schilderijen en kunstvoorwerpen, en het maken van verre reizen. Het zijn juist deze liefhebberijen die het hem later hebben mogelijk gemaakt naast zijn toegewijde echtgenote met zijn onverstoorbare blijmoedigheid de toenemende handicap van de doofheid te beseffen en te dragen.

Moge het deze voortreffelijke arts en Nederlander gegeven zijn de kunst van zijn leven nog vele jaren te beoefenen.

Leidschendam, oktober 1972

R. ZIJLSTRA, m.m.v.
P. BAAN en J. VEERMAN

Onderscheiden. Benoemd tot President van de International Union of Nutritional Sciences Prof. Dr. C. DEN HARTOG te Wageningen.

Promoties. BEVORDERD TOT DOCTOR IN DE GENEESKUNDE: Te Nijmegen P. C. A. H. M. VAN HASSELT op proefschrift *The centrifugal control of retinal function.*

Bevorderd tot arts. Te Leiden mevr. A. J. M. BONNET-BREUSERS, C. H. M. DE GROOT, Dr. C. F. M. LANGEZAAL, G. H. OOMS, K. RAMRATTEN, R. STEGER en mej. E. WEEDA; te Rotterdam mej. G. VAN EPEN, mevr. I. M. D. VAN HARTEN-VAN DER MEULEN, mevr. H. JONGEDIJK-BRØNSTED, mevr. I. M. C. KOREVAAR-SAVENIJE, mevr. J. F. DE LATHOUDER-PAUW, mevr. J. I. VAN LEEUWEN-WALKATE, mej. L. PIETERSE, mevr. H. M. SMITS-EVENHUIS, mevr. N. J. VAN TRAA-NICOLAI, mevr. C. VISSER-MOL, mevr. C. A. E. VONK-GORIS, mevr. M. E. DE WAGENAAR-ZANDVLIET, mej. K. P. VAN DER WIEL, A. J. E. M. BAKKER, C. T. BENNINGSHOF, C. A. J. VAN DEN BOS, J. VAN BREUGEL, H. E. T. BRUGGHE, C. BULENS, F. J. TEN CATE, G. G. VAN DEE, F. H. M. DERKX, R. J. DINKELMAN, C. L. FRANKE, M. J. B. VAN GERVEN, H. C. Q. VAN DER GIESSEN, D. A. GROENEWEG, R. J. D. DE GROOT, J. T. A. TE GUSSINKLO, A. HAGENBEEK, L. P. HEERE, L. H. A. HINKOFER, C. K. JANSEN, J. R. JUTTMANN, J. W. JUTTMANN, H. J. KEIZER, J. A. KERSEBOOM, L. A. A. KOLLÉE, H. A. KOOMANS, H. G. KREEFTENBERG, E. P. KRENNING, J. A. M. KUSTER, J. J. M. VAN LAMMEREN, H. C. DE LATHOUDER, R. B. MINDERAA, A. SCHELLING, P. SPEELMAN, A. S. T. PLANTING, I. STOEL, K. D. STRANG, R. C. J. M. SUIJS, M. A. TAAMS, R. P. VERHOEVEN, W. WEIMAR, A. WESTER, J. G. M. WIEREMA, C. N. WIMMERS, mej. M. A. HAGE, mej. M. I. DE HOOG, mevr. A. M. E. MALAIS-VRANCKEN, mej. C. L. VAN RIET, mevr. M. SORGENDRAGER-HUYSKES, A. VAN DEN BOS, D. J. VAN DONGEN, K. J. BRANTJES, W. P. F. FETTER, A. A. VAN GELDER, A. L. GROEN, B. HAMERSLAG, R. S. DE JONGE, J. C. KANT, L. R. KRIJGER, H. R. J. DE NIJS, J. H. VAN WERING en F. J. H. WEIJER.

EPIDEMIOLOGISCHE MEDEDELINGEN

TABELLEN BESMETTELIJKE ZIEKTEN

41E WEEK. AANTAL AANGEGEVEN GEVALLEN VAN BESMETTELIJKE ZIEKTEN OVER DE WEEK VAN 8 T.M. 14 OKTOBER 1972

Provincies en grootste gemeenten	Ornithosis	Febris typhoidea	Paratyfus B	Andere salmonellosen	Brucellose Bang	Andere brucellosen	Dysenteria bacillaris	Dysenteria amoebica	Roodvonk	Rubella	Difterie	Meningitis cerebrospinalis epidemica	Poliomyelitis anterior acuta	met verlammingen zonder verlammingen	Encephalitis lethargica	Rabies	Ziekte van Weil	Andere leptospirosen	Tetanus	Malaria	Hepatitis infectiosa	Serumhepatitis	
Groningen	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Friesland	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Drenthe	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Overijssel	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	
Gelderland	—	—	—	14	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	
Utrecht	—	—	—	7	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Noord-Holland	—	—	—	10	—	—	3	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	
Amsterdam	—	—	—	7	—	—	2	—	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	
Zuid-Holland	1	3	—	49	—	1	—	—	12	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	
's-Gravenhage	—	—	—	2	—	1	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	
Rotterdam	1	3	—	14	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	
Zeeland	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Noord-Brabant	—	—	—	4	—	—	—	—	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	
Limburg	—	—	—	11	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Totaal van het Rijk	1	3	—	114	—	1	3	—	28	9	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	24	3	
Totaal vorige week	—	—	1	142	—	—	5	—	31	14	—	2	—	—	—	—	1	—	—	1	22	1	
Totaal 41e week 1971	1	—	—	212	—	—	5	—	37	15	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	38	3
Totaal t.m. 41e week 1971	7	18	7	5078	2	—	134	6	1512	3010	—	172	26	11	—	—	11	—	6	23	2103	128	
Totaal t.m. 41e week 1972	16	23	9	4297	1	1	78	2	1452	1419	—	218	—	—	—	—	9	—	7	17	868	108	

De Geneeskundig Hoofdinspecteur
R. DRION